

GOSPODAR-SKI LIST

IZHAJA VSAKEGA PRVEGA V MESECU

Cena inšcratom po dogovoru

CENA: 100 Din letno, inozemstvo 200 Din

Uredništvo in uprava Maribor, Slomškov trg št. 20

V POUK IN ZABAVO

Kmetijska kriza in zadružništvo.

(Piše Martin Stojan, absolvent kmetijske šole, Sv. Primož pri Sv. Juriju ob južni žel.)

Ljudske pljavke.

Kmetijska kriza pritiska na kmeta z vso silo, da kmet že ne more več dihati. Kako ne, saj kar kmet kupi, mora vse tako drago plačati, kakor leta 1920—1927, ko so imeli kmetijski pridelki najvišjo ceno, dočim so danes padli za 60 do 70%, živina celo za 70 do 80%. V kmetijskih šolah učijo, da absolventi naj napravijo vzorne kmetije s tem, da uredijo poslopja, povzdignejo sadjarstvo, poljedelstvo, živinorejo itd. Oni bodo v bodočih letih pionirji kmetijstva. Kaj bode absolventu pomagalo vzorno poljedelstvo, vzorna živinoreja, vzorno sadjarstvo itd., če pa ne bo mogel ničesar prodati; če bo prodal, bode moral dati za smešno nizke cene. Kje naj kmet dobi denar, da bo davke in dolgove plačal, za zimo družino oblekel, otrokom dote dajal, delavce plačeval, ki so še vedno tako dragi kot leta 1924, ko je bilo dobro za denar. Kako naj da sina, ki je brihten, v kmetijsko šolo, da bo napravil vzorno posestvo in potem lažje gospodaril, če pa znaša šolnina 400 Din in še drugi stroški blizu 100 Din na mesec. Za celoletno šolanje sina mora prodati 6—8 krav, dočim je pred leti lahko z 1 kravo izšolal dva sina. Kmet dela celo leto od zore do mraja v potu svojega obraza z žuljavimi rokami v veselje, da bo prišel kupec in plačal njegove pridelke še po primerni ceni. Ko pride, ponuja kakor za živino, žito, sadje, vino, les itd. tako smešne cene, da kar očitno osramoti kmeta in njegov stan. Kmet, kar kupi pri trgovcih in industrijski izdelki so še vedno visoko v ceni in še celo rastejo, dočim kmetijski pridelki od dne do dne padajo. Zato ni čuda, da marsikateri stari kmet pravi, da gre boljše vsakemu postopaču, ko gre toliko prosit, da dobi jesti, potem pa v senci leži in tako brezskrbno živi.

Oni, ki delajo kmetijsko krizo, to so: mesarji, agenti, trgovci, posredovalci in drugi prekupčevalci. Ti gospodje hodijo elegantno oblečeni z aktovko v roki in se vozijo vsak s svojim motorjem ali avtomobilom. Kje je videti takega takega gospoda, ki mu nese njegovo podjetje stoprocentne obresti, seveda na kmetov račun, da bi bil postaran in suh kakor je kmet. Če pogledamo dalje, vidimo te gospode na letoviščih, v zdraviliščih, ki že bolj spadajo med letovišča, na veselicah, v najbolj

gospodskih hotelih in še ne vem kje se zabavajo in zapravljajo kmetov denar. Ali je videti tam tudi takega kmeta? Ni ga, če je, je bela vrana in ta hitro drkne s posestva.

Kako in kaj je z našim sadjem?

Domač trgovec kupi od kmeta sadje prav po nizki ceni in ga proda z dobrim zaslužkom dunajskemu trgovcu. Dunajski trgovec ga zopet z dobrim zaslužkom proda holandskemu trgovcu. Amsterdam ali angleškemu v London in od tam še le sadje potuje, kamor je namenjeno. Tam ga sprejme predzadnji trgovec, ki ga razproda najširšim trgovcem in kramarjem. Ti ga še le razprodajajo na drobno. Ni čuda, da je pri nas sadje tako poceni in tam, kjer ga uživajo, tako drago, ker si ti trgovci si drago zaračunajo prevozne stroške in trud, povrhu pa še dočijo dobro zaslužiti. Neka vplivna seba je pravila, da je bilo pri nas sadje po 1 Din in potem se je prodajalo na otoku Java v Južni Aziji po 35 Din ašega denarja. Lep zaslužek, ki so ga imeli ti trgovci. Ko bi šlo po poštenju, bi morala biti razlika največ 10 do 12 Din z vsemi stroški in še z dobrim zaslužkom vred. Pri nas bi bilo sadje veliko dražje in oni bi ga veliko cenejše uživali.

Ko bi imeli naši kmetje več pojma o zadružništvu, bi lahko sami poiskali in spravili sadje na svetovni trg. Ustanovila bi se v vsakem srezu sadjarska zadruga, ki bi imela svoje skladišče z vsemi pripravami. V večjih krajih sreča naj bi imela svoje podružnice, oziroma zbiralnice. Člani teh zadrug bi po zakonu morali biti vsi kmetje, ki imeli sadje za prodajo. Vse te zadruge naj bi bile članice zveze, to je glavne zadruge v dravski banovini. Taka zveza naj bi izdelala pravilnik, po katerem bi se morali vsi člani strogo ravnati v dobro zadruga. Ob času sezone bi morala imeti vsaka zadruga oziroma podružnica nadzornika, ki bi nadzoroval, da bi se ne godile nepravilnosti. Biti bi moral sadjarski izvedenec, pa lober zadružnik. Glavna zadruga, t. j. zveza, bi morala imeti revizorja, ki bi strogo vodil revizijo po srezkih zadrugah in njih podružnicah. Revizor bi moral biti izveden sadjarski strokovnjak, a seveda tudi dobre zadružnik. Tudi bi imela zveza enega zastopnika, ki bi po njem poiskala inozemski trg, od tam poklicala kupce, da bi tukaj videli sadje in se dogovorili glede cene in prevoza. Kmet bi lahko prodal sadje vsaj po 3—4 Din in če računamo stroške 7—8 Din, bi se tam prodajalo naše sadje po 10—12 Din za 1 kg.

Kaj pa živina in kako je z njo?

Kmet redi živino v tolažbo, da bode prišel mesar in plačal žival še po primerni ceni. Ko pride, mu obljubi ceno, da ga očitno osramoti, mu plačuje debelo živino največ po 3—3.50 Din in on prodaja meso po 10—12 Din. Ako računamo odpadke in stroške 2 Din, če ima za delo 2 Din, še dobro zasluži. Od koga so pa ostali 3 Din? Kmetovi so!

Neki posestnik je moral zaklati vola, ker se mu je zapeklo, in proda mesarju najboljše kose komaj po 1.80 Din; dočim ga je mesar gotovo sekal po 10 Din. Če računamo vse stroške z mesom vred 3 Din, je mesar gotovo zaslužil 7 Din pri 1 kg. Lep zaslužek!

Tudi živino bi lahko kmetje prodajali zadružno kot sadje. Živinorejske zadruga so se že ustanovile. Sedaj naj bi se še prodajne in klavne. Živinorejske zadruga bi tudi lahko ustanovile nekako samopomoč. Če bi bilo v eno zadrugo vpisanih 1000 živali in bi od teh ena poginila, ki je vredna 2000 Din, bi se od vsake teh vpisanih živali pobralo 2 Din in nobenemu bi se nič ne poznalo, in onemu, ki bi bil ob živali, bi bilo mnogo pomagano.

Člani vseh teh zadrug bi po zakonu morali biti vsi kmetje.

Še druge zadruga.

Tako bi se lahko ustanovile še druge zadruga, kakor vinarske, mlekarke, za prodajo poljskih pridelkov, strojne, lesne, vodne itd. Da bi se pa to razvilo, bi morala država izdati potrebne zadruga zakone z dobrimi pravilniki in zadruga bi se jih morale strogo držati. Vsak član, ki bi bil sprejet v zadruga na občnem zboru ali na seji, naj bi mu natančno razložili pravilnik, da ne bi se izgovarjal, če bi kaj zakrivil, da ni vedel. Vsak, kdor bi kako škodo napravil, naj bi tudi sam trpel. Zadruga naj bi vodili takšni ljudje, ki bi nekaj razumeli o zadružništvu in delali v dobro zadruga. Revizor od zveze naj bi zadruga strogo pregledoval, da ne bi se godile goljufije, kakor so se že pri večini zadrug. Vsakega člana, ki bi se ne hotel držati pravilnika, naj bi ga brezpogojno vrgli iz zadruga.

V nekem kraju še pred vojno je bila zadruga »Konsumno društvo«. Člani so jedli in pili na »puf«, gospodinje so se hvalile, da toliko kave in sladkorja še nikdar prej niso imele. To pa ni dolgo trajalo, ker zadruga je prišla v dolgove in zato morala napovedati konkurz. Drago so morali člani plačevati sladkor, kavo, klobase, pijačo itd. So kleli zadruga, pa krivi so bili sami

in slabo vodstvo, ker se niso držali pravilnika. Tako se je že zgodilo na velikih krajih. Zakaj dobro uspevajo zadruga na Danskem, v Nemčiji in na Češkem? Zato, ker so kmetje bolj izobraženi in se zavedajo združništva. — Pri nas pa, predno bo prišlo združništvo na tako visoko stopinjo, še bo treba vzgojiti najprej ljudi.

Zakon o zaščiti kmeta podaljšan.

Ker sta skupščina in senat sprejela podaljšanje zakona o zaščiti kmeta, prinašajo sedaj »Službene novine« tozadevni zakon. S tem se veljavnost zakona z dne 19. aprila o zaščiti kmeta podaljšuje od 21. decembra do onega dne, dokler se ne uveljavi novi zakon o zaščiti kmeta in ureditvi kreditnih odnošajev v državi. Poleg tega pa vsebuje zakon tudi važne spremembe, in sicer se izvzemajo od predpisov par. 1 prejšnjega zakona: davki, javne dajatve in pristojbine, dolgovi do 500 Din za kupovanje potrošnih življenskih sredstev, blaga in obutve, ki so nastali po 20. oktobru 1931, v kolikor niso pretvorjeni v menične dajatve, vsi ostali dolgovi, narejeni po 20. aprilu 1932, terjatve za vzdrževanje, terjatve, ki izvirajo iz kazenskih del, terjatve za naknadno škodo na polju, terjatve za plače oseb, zaposlenih v gospodinjstvu ali gospodarstvu dolžnika, zakupnine in najemnine kakor tudi terjatve obrtnikov za izvršene obrtne posle, dospele po 21. oktobru 1931.

Sedanja zaščita obsega vse dolgove kmeta brez ozira na to, komu je kmet dolžan. Izvzeta je samo Narodna banka. Obresti, ki do 20. aprila 1932 niso bile plačane, se pripišejo h glavni dolga. Od 20. decembra 1932 pa mora dolžnik plačevati obresti, ki so bile dogovorjene, ki pa z drugimi pribitki ne smejo presegati 10%. Če dolžnik teh obresti ne plača, lahko vloži upnik tožbo za plačilo teh obresti ter predlaga prodajo, sekvestracijo itd.

Proti kobilicam.

Polovica žetve v južnoameriški Argentini je ogrožena od kobilic. Oblast v Buenos Airesu je sklicala prvi vojni svet učenjakov ter vseh mogočih praktikov, kateremu sta prisostvovala tudi argentinski kmetijski ter vojni minister. Tokrat so se zedinili na velikopotezni bojni pohod proti grozni nevarnosti kobilic. Prvi obrambni korak je bil ta, da je razdelila vlada 40 milijonov varnostnih pločevin ogroženim kmetovalcem, da bodo lahko ogradili svoja polja proti lazečem kobilicjem naraščanju. Letečim množicam kobilic se bodo postavili Argentinci v bran z letali, ki bodo širila med zalego — strupene pline.

V argentinski pokrajini Entre Ris se je pojavil pred kratkem roj kobilic, ki je doslej največji. Po obsegu je meril 25 km in je letel 4 km na goso. Kjer koli se je spustil na tla, je preostala

tekem nekaj minut samo še gola zemlja. Med take roje se ne sme podati aeroplan, sicer bi bil zgubljen. Celo železnica ni mogla voziti, saj so bile tračnice po cele metre visoko pokrite s kobilicami.

V zvezi s strašno nevarnostjo, ki ogroža argentinsko žetev, sili v ospredje vprašanje: Odkod da prihajajo kobilicni roji? Izvor kobilic je, kar se tiče Južne Amerike, še nepojasnjena uganika. Znano je, da komaj iz jajčec izlezla mladež preostane na polju po odletu letelih rojev, in ta zgine po preteku nekaj časa v severne pokrajine, odkoder se povrne po pol letu v ogromnih letelih rojih, ki uničujejo do golega prav vsako zelenje.

Znanstveniki se še niso izrekli natančno glede domovine kobilic in kolebajo med pokrajino Chaco, radi katere se tepeta sedaj državi Bolivija ter Paragvaj, in med izvirom veletoka Amaconas, ki spada tudi med čisto neraziskano ozemlje Južne Amerike.

Napram ogromnim kobilicnim rojem pomagajo danes najmodernejša sredstva še bore malo. Argentini je predložen načrt obmejne obrambe, ki bi stal 200 milijonov mark. Nameravajo namreč, da bi 2000 km argentinske meje zaprli z oviro iz žice ter pletenja in za to oviro bi naj prišel z oljem napolnjeni pas. Znano je namreč, če pridejo kobilice iz pragozda, da se spustijo na tla na prvi pripravljeni prostor. Sedaj upajo, da bodo z oljnatim pasom uničili pretežni del rojev, predno bodo prodrli v notrajnost dežele.

GOSPODARSTVO

Čebelarstva podružnica pri Sv. Andražu v Slov. goricah ima svoj redni občni zbor dne 6. januarja 1933, ob 3. uri popoldne pri odborniku Tomažu Toš. Dnevni red: Letno poročilo, vplačevanje udnine, volitev odbora in delegata, predlogi in nasveti. Kdor predvideva, da se ne bode mogel občnega zbora udeležiti, naj članarino že preje izroči dosedanjemu načelniku. K prav obilni udeležbi vabi odbor.

Prevalje. Občni zbor Sadjarske in vrtnarske podružnice v Prevaljah se vrši dne 6. januarja na sv. Treh kraljev dan, ob 9. uri dopoldne pri Riflu. Občni zbor bo zelo poučen za vse sadjarje, za člane in za nečlane zaradi praktičnih predavanj.

Avtobus Oplotnica—Konjice. S 1. januarjem bo vozil avtobus iz Oplotnice v Konjice po sledečem voznem redu: Odhod iz Oplotnice v Konjice ob 6.30, 15.15; iz Konjic v Oplotnico ob 11.40 in 18.05. Ob ponedeljkih, četrkih, nedeljah in praznikih pa vozi izven tega še iz Oplotnice v Konjice ob 12.30, iz Konjic v Oplotnico ob 13.20.

Cene in sejmska poročila.

Ptujski sejmi. Živalski sejem v torek dne 20. decembra je bil precej dobro obiskan, kupčija pa je bila slaba, ker so manjkali tuji ži-

vinski kupci. Prignanih je bilo 158 krav, 72 telic, 130 volov, 20 bikov in 55 konj, skupaj 435 glav, prodalo pa se je 147 glav. Ker je bilo malo kupcev, so cene nekoliko padle in sicer so se prodajale krave po 1.25 do 3.50 Din, telice 2.50—4.50 Din, voli 2—4 Din, biki 2—3 Din za 1 kg žive teže, konji po kakovosti od 200 do 2600 Din. — Svinjski sejem v sredo dne 21. t. m. je bil razmeroma slab, prignanih je bilo 114 svinj in prascev, prodanih pa je bilo le 57 komadov. Cene so ostale neizpremenjene in sicer peršutarji 6—7 Din, polmastne 6.50—8 Din za 1 kg žive teže, prasci od 70 do 175 Din, plemene pa 200 do 450 Din komad.

Tedenski svinjski sejmi v Celju se bodo zopet vršili od 1. januarja 1933 dalje. Opozarjajo se trgovci s svinjami, ki posečajo celjske sejme, da morajo biti vozovi in avtomobili po vsakem prevozu svinj temeljito razkuženi, sicer jim bo dovoz svinj na sejmišče zabranjen.

Vprašanja in odgovori.

9. Priposestevanje občinske zemlje. K. P. v V. Na zahtevo sosedu je državni zemljemec zmeril Vaš vrt in ugotovil, da uživate 40 kvadratnih metrov občinske zemlje. Pravite, da tega ni vedel nobeden Vaš prednik, niti Vi in da ste nemoteno in neovirano uživali vso to zemljo že čez 50 let. Vprašate, ali more kdo zahtevati od Vas, da to zemljo odstopite? — Ako ste v resnici na tem kosu zemlje izvrševali popolno lastninsko pravico, tako da ste sami uživali ta svet, ne more nihče terjati istega od Vas. Seveda ste morali izvrševati to svojo lastninsko pravico in uživanje proti občini najmanj 40 let, in to nemoteno in neovirano. V slučaju pravde boste morali vse to dokazati. Imate pravico zahtevati od občine, da Vam izda zemljiško-knjižno listino za prenos Vaše lastnine na ta kos sveta, oziroma za njegov pripis k Vašemu zemljišču.

10. Dogovorjena plača. P. F. v G. Delali ste v gozdu za lesnega trgovca; glede zaslužka je bilo dogovorjeno za čevlj 1 Din. Ko ste zgotovili, Vam je plačal »po novi meri«, ki Vam je v škodo za 10%. Vprašate, ali sme plačevati trgovec tesani les po novi (reducirani) meri. — Ne razumemo, kaj hočete povedati z »novo reducirano mero«. Mislimo, da Vam hoče trgovec plačati po kubičnem metru, Vi pa da ste imeli dogovorjen zaslužek od čevlja. Za izplačilo je merodajen ter edino odločilen dogovor, torej morete zahtevati zaslužek od čevlja.

11. Obetanje izročitve posestva. Hiša na tujem svetu. Zastaranje terjatve na plači. D. M. L. Ž. Pri stari materi ste že od mladosti. Vedno Vam je obetala posestvo in niste radi tega dobivali nobene plače. Oženili ste se in na prigovarjanje stare matere ste postavili na njenem svetu še eno sobo z zagotovitvijo, da bo itak vse Vaše po njeni smrti. Sedaj pa mati hoče vse skupaj prodati in pravi, da pojdite z ženo in otrokom, kamor hočete. Vi vprašate, če lahko tožite za povračilo stavbnih stroškov in plačo od 14. leta ter če Vas ima res pravico zapoditi od hiše, ki ste jo Vi sam napravili. — Soba stoji na svetu stare matere; zato je njena. Vam pa je dolžna povrniti stavbene stroške. Po našem mnenju bi imeli pravico zahtevati plačo za ves čas od 14. leta dalje, vendar stojijo sodišča na stališču, da morete zahtevati plačo samo za zadnja tri leta, ker terjatve na zaostali plači

zastarajo v treh letih. Obljuba, da Vam bode izročila posestvo, ne veže stare matere, da mora to storiti, vsled česar Vas lahko s tožbo prisili, da izpraznite njene prostore, v katerih stanujete. Spravite zadevo na lep način s sveta. Če sta soglašala toliko let, poskrbite, da bo soglasje tudi v bodoče. Pokažite stari materi, da ji ni treba na stara leta prodajati sveta in Vas pognati po svetu s trebuhom za kruhom.

12. Služnostna pravica zajemanja vode. D. M. L. Z. Že pred 10 leti Vam je sosed pisмено potrdil, da imate pravico do zajemanja vode na njegovem svetu. Sosedovi otroci sedaj vedno kalijo vodo. Vprašate, če imate pravico studenec zazidati in vodo zakleniti, ker ima sosed svojo vodo. — Vaša pravica obstoji v tem, da smete čez sosedov svet po vodo, ki je na njegovem svetu. To pravico je sosed priznal in Vam dovolil izvrševanje. Zato nimate pravice studenca obzidati in vode zakleniti, čeprav Vam sosedovi otroci vodo kalijo. Pač pa lahko tožite one, ki kalijo vodo, zaradi motenja posesti pravice do zajemanja vode, ali morebiti tudi za vso škodo, ki bi Vam zaradi takih dejanj nastala. Uredite zadevo zlepa s svojim sosedom in ga opozorite, kaj delajo njegovi otroci ter ga prosite, naj Vam dovoli obzidanje studenca in zakleniti vodo.

13. Preživitev. L. J. S. p. Sv. A. V izročilni pogodbi ste si izgovorili eno tretino jabolčnika, kadar drevje obrodi. Letos je sadna letina, a prevzemnik sin proda mnogo jabolk, Vam pa noče priznati nobenega denarja. Vi vprašate, če morete v denarju zahtevati, ker bo sin po veliki večini sadje prodal in napravil prav malo jabolčnice, tako da boste oškodovani. — Če niste določene označili, iz koliko jabolk mora napraviti sin jabolčnik, je po našem mnenju merodajno, da mora napraviti toliko jabolčnika, kolikor ste ga pri Vas delali običajno, dokler ste bili gospodar in ko je sin prevzel V Vašo škodo te svoje obveznosti sin brez Vašega dovoljenja ne sme omejiti. Ako pa ne dobite od tako ugotovljene količine ene tretine jabolčnika, morete od sina zahtevati dajatev razlike jabolčnika, oziroma ako b' tega tudi s sodiščem ne mogli doseči, odškodnino zaradi nedobave ali premajhne dobave. Mislimo, da bi bilo za oba najbolje, ako se na lep način pogodita in da Vam sin izplača nekaj denarja zaradi nedobave polne količine Vam pripadajočega jabolčnika, ker je gotovo v letošnji sadni letini prav dobro odrezal.

14. Odškodnina za kupljeno in odpeljano zemljo. J. F. V. Sosed je prodal svoj vinograd s hišo vred. Kupec je dal sosedu 500 Din are. Glede naprave kupne pogodbe sta se dogovorila, da jo bosta napravila, ko bo kupec prodal svoje posestvo in prodajalcu izplačal kupnino. Kupec se je s privoljenjem prodajalca na kupljeno posestvo takoj priselil in začel na njem gospodariti po svojem izprevidu in zase. Vam je prodal nekaj zemlje, ki je bila za hišo na kupu. Tudi ste Vi kupljeno zemljo že plačali kupcu in jo odpeljali na svoje posestvo. Ker kupec ni mogel prodati svoje posestva in kupljenega plačati, je pustil 500 Din are in odšel. Sedaj pa zahteva prodajalec od Vas, da kupljeno, plačano in odpeljano zemljo tudi njemu drago plačate, ali pa jo pripeljete nazaj. Vprašate, če morate res ponovno plačati, ker Vam grozi prodajalec s tožbo. — Kupili in plačali ste zemljo kupcu, ki je popolnoma po svoji uvidevnosti, zase in s privoljenjem prodajalca gospodaril na vinogradu, ki je bil še zemljiškoknjižna

lastnina prodajalca. Vsled tega prodajalec nima pravice od Vas zahtevati ponovnega plačila in se prav nič ne razburjajte, ako Vam grozi s tožbo. Naj prodajalec išče vso odškodnino pri kupcu, ki ni izpolnil dogovorjene kupne pogodbe.

*

Vojaške zadeve.

Odsluženje roka pri mornarici. S. V., Zgornje Hoče. — Potrjeni ste k pehoti na 18 mesecev, želite pa odslužiti vojaški rok pri mornarici. — Prošnjo za prevod iz pešadije k mornarici, kolekovano s 5 Din, naslovite na pristojni vojni okrug; opozarjamo pa, da traja službeni rok pri mornarici 24 mesecev.

Hranilec, Poljčane. Odsluženje roka. — Na vloženo prošnjo za vpoklic na odsluženje roka v stalnem kadru se niste prejeli poziva. — Je tudi drugih rekrutov, lansko leto potrjenih, ki še niso prejeli poziva, zato prav gotovo prejmete poziv početkom pomladi prihodnjega leta, seveda, če Vam ugodnost hranilca vsled spremenjenega rodbinskega stanja več ne pripada. Zato čakajte na poziv!

Pogoji za vstop k žandarmeriji ali policiji. — F. Š., Sv. Trojica v Slov. goricah. — Kateri dokumenti so potrebni kot priloge k prošnji za sprejem k policiji ali orožnikom? — Priložite lastnoročno pisani prošnji še krstni list, domovnico, нравstveno spričevalo, zdravniško spričevalo (od drž. zdravnika), šolsko spričevalo in 20 Din kolek. Prošnjo za sprejem k policiji naslovite na bansko upravo v Ljubljani, za orožništvo pa komandi žandarmerije v Beogradu.

Podoficirska šola. — I. B., Sv. Peter. — Vprašate, če je pouk v podčastniških šolah brezplačen. — Šolanje je brezplačno, vendar je rok za vlaganje prošnje za to leto že potekel in se prične šolanje s prihodnjim letom predvidoma v oktobru.

Odsluženje roka. — C. J., Rajhenburg in S. H. v S. ter M. K. F., Vojnik. — Poziv za odsluženje roka prejmete gotovo početkom prihodnjega leta v marcu mesecu.

*

DOPISI

Kamnica. Na pragu novega leta se oziramo nazaj ter se spominjamo marsičesa razveseljivega, pa še več žalostnega. Sadja smo imeli, da že dolgo ne tako, in tudi vinogradi so se obnesli. Cerkev sv. Urbana smo temeljito popravili in nanovo poslikali ter jo koncem junija z veliko slovesnostjo blagoslovili. Naše pokopališče je dobilo z novimi vrati prav lično pročelje. Bog nam daj tudi še sredstev, da si napravimo s časom tudi še novo ravno cesto v to počivališče naših ljubih rajnih! V našem prosvetnem domu smo imeli nekaj prav dobro uspeših prireditvev. Bilo je podučno in veselo. Pa še živahnejše delovanje za narodno prosveto se nam obeta za prihodnje leto. Zato so že začeli s preurejevanjem dvorane, ki se bo v kratkem času pokazala v novi in okusni obleki. — Seveda je pa tudi v tem letu blede smrt neusmiljeno kosila in nam pobrala mnogo ljubih faranov na vseh koncih in krajih. Pred svetim večerom smo k večnemu počitku položili 68letnega Ivana Večernika, pridnega mlinarja in posestnika iz Jelovca. Velika množica spremljevalcev na njegovi

zadnji poti je pričala o njegovi priljubljenosti. Želimo vsem rajnim večni mir, vsem živim pa srečno novo leto.

Sv. Martin na Pohorju. Povsem nepričakovano se je dne 8. decembra nagloma razširila žalostna novica, da je preminul tukajšnji posestnik, gostilničar in trgovec g. Ivan Koren. Smrt ga je zagrabila po dvomesečni mučni boleznii po povratku iz graške klinike. Njegovo truplo je bilo položeno na mrtvaški oder v rojstni hiši, katera stoji na prijaznem griču pri cerkvi sv. Marjete nad Slov. Bistrico. Pred hišo žalosti se je na dan pogreba 10. decembra poslovil od rajnega g. Križan iz Šentovca. Pogreb se je vršil v Slov. Bistrico ter ga je vodil vlč. g. župnik Šolinc Ivan ob asistenci č. g. prof. Bogoviča in domačega č. g. kaplana Vodeba. G. župnik se je pri odprtem grobu poslovil v ganljivih besedah od rajnega Ivana ter orisal njegovo neumorno delavnost v stanovskem poklicu ter tudi njegove zasluge za vero in državo, ki ga je bila odlikovala z zlato kolajno. Zapušča užaloščeno soprogo in 10 otrok. Prvi sin Ivan služi pri planinskem polku kot podporočnik v Škofji Loki, drugi Alojzij obiskuje 8. razred realne gimnazije v Mariboru, ostalih osem pa žaluje z materjo doma. Nadalje se je poslovil od rajnega g. šolski upravitelj in načelnik gasilnega društva v Šmartnem na Pohorju Anton Podvršnik. Ker je bil rajni član gasilnega društva in njegov dolgoletni blagajnik, so ga spremila na zadnji poti gasilna društva Sv. Martin in Slov. Bistrica in Zgornja Polskava v največjem številu. Smrt Ivana Korena je bridko zadela ne samo njegovo rodbino, ampak tudi nas Šmarčane. Blagi rajni naj po-

Marija Reka. O nobeni reči se dandanes toliko ne sliši, ne piše, ne bere po raznih časnikih, kot o tej nesrečni krizi. Saj se pravzaprav ne vemo, kaj to pomeni: kriza; čutimo jo pa na vseh koncih in krajih. Mi bi jo označili z besedo stiska, pomanjkanje vsega potrebnega. Letošnja suša je povzročila, vsaj tukaj, pomanjkanje vseh življenjskih potrebščin: ni se obnesla pšenica; ne rž, ne ječmen, ne oves, tudi kuruza je slabo odrezala. Fižol v suši večinoma dobro obrodi, so ga tudi nekateri res precej dobili, drugim so ga pa deloma ali popolnoma zajci uničili, kakor hitro je polukal iz zemlje. Primanjkuje krme za živino in za svinje. Kaj čuda, da gledajo gospodarji in zlasti družinski očetje s strahom v bodočnost. Prehrane ne bo, sredstev za nakup pa tudi ne; saj nimamo niti davkov in zavarovalnine s čim plačati. Glejte! To je stiska, to je kriza. Bog nam pomagaj! — Radi denarne stiske smo tudi naročnino za Mohorjeve knjige bolj počasi skupaj spravljali; zato nas ima Koledar samo 35, četudi nas je v resnici 41. Take zmote v številkah so najbrž tudi po drugod in dejanski padec je gotovo manjši, kot je v Koledarju.

Sv. Benedikt v Slov. goricah. Pred kratkim so bile odpeljane zadnje jabolke in je sedaj jabolčna trgovina končana. Mnogim je bilo saj nekoliko pomagano in smo zadelali največje luknje. Kdor pa nima veliko sadnega drevja, je naravnost revež. Sedem prekupcev je sadje nakupovalo in je bila kupčija zelo živahna. Cene nas seveda niso zadovoljile, pa bolj nekaj nego nič. Take rodovitnosti še sta rejši ljudje ne pomnijo, kot je bila letos. Sadno drevje nujno rabi pomoči, da nam bo čez dve leti lahko zopet rodilo. Pognojimo torej to zimo naše sadovnjake. Mislimo na precep-ljanje spomladi. Sedaj vemo, katere sorte so najboljše za trgovino. Vsak prazni prostor zasadimo, ker sadjarstvo še bo tudi v bodoče

izdaten vir naših dohodkov. Naši domači drevesničarji: Franc Zemljic na Ročici, Miha Senekovič v Trsteniku in Janez Kraner na Ščavnici imajo v svojih drevesnicah dovolj lepega blaga na razpolago. Tudi pri kmetijskih podružnicah se se vedno sprejemajo naročila. V nekaterih sadovnjakih je videti dosti lima. Odstranite vendar te škodljivce, ker bodo sicer orožniki te »cajgarje« vzeli na muho.

Negova. Tukaj je umrl najstarejši župljan naše fars Franc Marinič. Blagopokojni je bil dolgo vrsto let poštar pošte pri Sv. Urbanu p Ptuj. Dosegel je visoko starost 90 let. Pred nekaj leti se je preselil k Negovi, k svoji hčerki Juliki in tukaj prebil jesen svojega življenja. Pogrebni spreved je vodil sorodnik blagopokojnega, vlč. g. monsignor Lovrec iz Ljutomer. Naj mu bo naša zemljica lahka! — Baš te dni smo končali gospodinjski tečaj ki ga je zelo spretno vodila gđc. Premrou, gđc. Mikarjevo. Spet 13 absolviranih kuharic! Upajmo, da te mlade kuharice ne bodo povečevale brezposelnosti v kuharskem poklicu!

Pilštajn. V večjih listih se piše, kako težko prenašajo kmetje breme krize. Ne mislite, g. urednik istega, da smo pri nas na Pilštajnu kmetje zadovoljni s krizo. Z letnim pridelkom smo še razmeroma zadovoljni, posebno pa z vinski. Imajo nekateri več kot lani, posebno še kvalitetno. Pa kaj nam to vse pomaga, če se prodaja vino po 3 do 3.50 Din 1 liter. Pri nas imamo večinoma vinograde le v Virštajnu, ki je daleč sloveč s svojim dobrim vinom; nam ponujajo gostilničarji le Din 1.75 do 2 Din za liter, to nam krije le komaj 60% dela in stroškov za pridelavo vina. Še za to ceno mora ubogi kmet odpreti marsikatera gostilniška vrata s prošnjo, če kupi kaj vina. Vsak gostilničar se mu smeji z izgovorom, da ga ima polno klet, čeprav to ni resnica, to pa zato, ker čaka prilike, da pride kateri in mu ponudi vino po sramotno nizki ceni. Večkrat sem se že pogovarjal s kmeti, ko bi bili vsi tako pametni, da bi si napravili sami ceno za vino ter se iste držali. A kaj, stari pregovor pravi: Sila kola lomi! Tako je tudi v tem slučaju, da je ubogi kmet primoran dati vino, čeprav pod sramotno ceno, samo da dobi za prvo največjo silo par dinarjev, ker kredita nimajo danes nobeden kmet več. In še eno, da se prepričati vedno sodnijsko opominjanje z velikimi stroški, tako da dolg vedno raste. Kaj pomaga, če se posestvo ne sme prodati a toži se pa lahko vsak mesec. Znana mi je ena stranka, ki je bila dolžna 4000 Din, a je upnik vsak mesec po advokatu toži, da je sedaj ista že dolžna 5500 Din. Ali ni to huda huda krivica za ubogega zadolženega kmeta?

Sv. Trojica v Halozah. V Dolni je zaspala v Gospodu dne 19. decembra blaga žena, dobra mati ter skrbna gospodinja Neža Jus. Zapušča zalujočega moža in 5 nepreskrbljenih otrok. Preostali izrekajo zahvalo vsem, ki so izkazali blagopokojni zadnjo čast. Rajni daj vsemogočni večni mir, možu in otročičem naše sožalje!

Videm ob Savi. Najprvo, kar bom povedal, je to, da tudi pri nas razsaja kriza, beračev je pa vse polno, da že ne vemo, kam z njimi. Tudi sv. Miklavž se je oglašil pri nas v dvorani in obdaril precejšnje število otrok in odraslih. Pa tudi smrt pri nas pobira in nič ne izbira. Umrl je g. Kužnik, mesar in gostilničar, vsepovsod priljubljen. Za njim je legla v prerani grob gospa Vahčić, priljubljena po

vsej okolici kot vzorna krščanska mati. Pred dnevi smo pa pokopali gospo Tramšek, učiteljico v pokoju. Naj počivajo v miru!

NOVICE

Kot podpora siromašnemu prebivalstvu v naši državi je odobril ministrski svet 50 milijonov kredita za podpiranje glade prehrane pasivnih krajev in za brezposelne. Na dravsko banovino odpade od omenjene svote 6,200.000 D.

Dvajset let Legatove šole v Mariboru. Dne 3. januarja 1933 preteče 20 let, odkar je bila ustanovljena in odprta Legatova šola. Radi tega se bode vršila tekom drugega meseca primerena slavnost, na katero bodo vabljeni vsi prejšnji absolventi in absolventinje, učitelji in profesorji, zastopniki oblasti in časopisov ter prijatelji šole.

Težja nesreča pri delu v vinogradu. Alojz Hvalec, 28letni posestnik iz Hlapincev pri Ptuj, je padel pri delu v vinogradu 3 m globoko, si zlomil nogo in se tudi sicer na znotraj poškodoval.

Ženska lahkovernost. Brezposelni delavec Josip Štumpf iz Rač pri Pragerskem se je izdajal po Mariboru kot hišni posestnik ter poštni uradnik. Kuharici Tončki je obljubil zakon in ji je izvalil z ženitovanjsko sleparijo 900 težko prihranjenih Din, da bode plačal s tem denarjem hišne davke. Zaročenca ni bilo, ko je prejel denar, od nikoder več na spregled. Nikdo ga ni poznal kot hišnega lastnika, še manj kot poštnega uradnika. Ko se je pa drznež dne 21. dec. zopet upal k Tončki, je ta po spoznanju goljufije pozvala policijo, ki je vtaknila sleparja pod ključ.

Vse pride enkrat na dan. Orožniki v Dravogradu so predali sodišču posestnika Obrovnika in njegovo ženo Terezijo iz Broda pri Dravogradu. Obrovnik je po enem letu priznal, da je zažgal dne 30. junija gospodarsko poslopje na ta način, da je postavil v skedenj med seno gorečo svečo. Sveča je dogorela do sena v dveh urah, na kar je izbruhnil požar, ki je uničil poslopje. Požigalčevo ženo so zaprli radi moževe trditve, češ, da ga je nagovorila ona k požigu, ker ima preveč dolgog. poslopje je že staro in dobro zavarovano. Zavarovalnici »Dunav« in »Slavija« sta izplačali ženi 18.000 Din.

V spanju sta ga zaklala. Dne 20. dec. na večer so bili pri žganjekuhi posestnice Marije Toplak v Mostju pri Sv. Lovrencu v Slov. goricah 22letni hlapec Lovrenc Brumen ter krog 18 let stara hlapca iz Mostja: Jakob Mergeduš in Anton Slana. Fantje so seve pili žganje, se sprli med seboj in Mergeduš ter Slana sta naskočila Brumena z noži. Napadeni je ušel iz žganjarne in pribežal domov k posestniku Jakobu Toplaku, kjer se je podal spat. Zasedovalca sta napadla že spečega in mu prizadajala od kolen do trebuha z noži 16 vbodljajev, od katerih sta bila dva smrtonosna.

Brumen je izkrmavel. Mladostna morilca sta po krvavem dejanju pobegnili.

Pretkana tatica, ki je imela smolo. Kramarica Francka Sluga z Gomilskega je hotela v Celju na že v Mariboru od druge ženske preizkušen način ogoljufati in okraati nekatere celjske trgovce. V neki manufakturni trgovini v Celju je kupila blaga za 696 Din. Ko so je stregli, je ukradla blaga za 181 Din. Ko bi bila morala plačati pri blagajni na listku zabeleženo svoto 696 Din, je zginila. V neki drugi trgovini je odnesla blaga za 149 Din. Retirali so slugovo izpred hotela Skoberne, ko se je hotela odpeljati z avtoomnibusom v Savinjsko dolino.

Smrt fantka pod avtomobilom. Dne 0. decembra se je zgodila v Trbovljah na cesti od kolodvora nesreča, ki je zahtevala življenje učenca I. razreda Ivana Veberja. Šolar se je hotel na najbolj ozkem prostoru ogniti nasproti prihajajočemu avtomobilu s skokom na njivo. Pri skoku je pa tako nesrečno omahnil, da je padel pod avto, ki mu je šel preko glave in je bil fant pri priči mrtev.

Povodenj na južnem Francoskem. V južni Franciji je bila pred božičnimi prazniki vsa obala od vzhodnega roba Pirenej do reke Rodana poplavljen. Mnoge občine in vasi v okolici Perpignana v obsegu 50.000 ha so popolnoma odrezane in jih morajo letala priskrbeti z živili in vodo. Pri Maries de la Mer je voda odnesla 100 m dolg most in je tudi to mesto popolnoma odrezano od ostalega sveta.

Amerikanci bodo pili pivo. Ameriški senat je pred božičnimi prazniki z 230 proti 65 glasovom sprejel predlog fin. odbora, s katerim se dopušča proizvodnja in točenje piva v Združenih državah. Pivo bo smelo imeti 3.2% alkohola. Davek na sod piva bo znašal 5 dol. Predlagali so, da se popolnoma ukine alkoholna prepoved, vendar je bil predlog z veliko večino odbit. Zelo dvomijo, da bi ta sklep postal zakon. dokler traja službena doba sedanjega predsednika, ker je Hoover baje sklenil vložiti proti temu sklepu svoj veto (ne dovolim!).

Več nego sto let stari plakati. Tujci, kateri pridejo v neko francosko vas, ki leži nekoliko stran od glavne ceste, se ne morejo načuditi, ko zagledajo mobilizacijsko povelje iz leta 1914. Omenjeni plakat je še vedno prilepljen na zid, ki je zaščiten napram vremenskim nepravilnostim. Kaj bi šele rekli ljudje, če bi jim padel pogled na isto povelje, ki je dočakalo starost 100 let. Resnično je še pritrjen tak razglas 30 km južno od francoskega mesta Toulouse, v vasi Noe. Na napol strohnelih vratih visi vojaško dnevno povelje iz leta 1814. Podpisano je od ruskega barona von Sacken, ki je bil poveljnik zveznih zasedbenih armad. Povelje je sestavljeno v francoskem in ruskem jeziku in grozi onemu, ki bi oviral poštni promet z vozovi, s težkimi kaznimi.